

Final Flames

זאת חנוכה תשע"ח

104 INSIDE CHANUKAH

R. Angel Strickhoff

The Torah readings for the days of Chanukah are taken from *Parashas Naso*, and describe, one by one, the *korbanos* (offerings) brought by the *nasi* (prince) of each tribe for the *chanukas haMishkan*, the inauguration of the Tabernacle in the desert. The Torah reading for the last day of Chanukah ends with a tally of all the offerings brought. Since that section begins with the words *אֵת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּיחַ* (*zos chanukas haMizbe'ach*) — *This was the dedication of the Altar*

(*Bamidbar* 7:84), and since it is the Torah reading for the last day of Chanukah, the last day of Chanukah is called "Zos Chanukah."⁹⁹

(*Sefer HaToda'ah*, vol. 1, p. 342)

The last day of Chanukah is referred to as Zos Chanukah, which literally means "this is Chanukah," because the eighth day encapsulates within itself the essence of the entire Chanukah. See 1.26 for elaboration.

2 because the eighth day is the essence of Chanukah.

All of the previous seven days of Chanukah build up to the eighth, such that this last day contains within it all the happiness, salvation, praise, thanksgiving, spiritual energy, and, quite literally, all of the light of all eight days of Chanukah combined (as there are eight candles on the eighth night, one corresponding to each night). Since the first seven days of Chanukah parallel *Sukkos* (see 1.18), the eighth day of Chanukah similarly parallels *Shemini Atzeres* (the "eighth day" of *Sukkos*), which contains the essence of all the holidays that preceded it (the atonement of *Rosh HaShanah* and *Yom Kippur*, as well as the joy of *Sukkos*).¹⁰⁰ Thus, *Zos Chanukah* encapsulates all that Chanukah represents, and it therefore shines the brightest of all the days of Chanukah.

Why is this so?

1. As we know, Chanukah is all about the number eight. Throughout Chanukah, we work up to eight with excitement and enthusiasm each night, but nothing compares to actually experiencing the strength of eight when it arrives. What is eight? It is the next step after seven, which represents nature, as the world was created in seven days and then was set into its recurring natural seven-day cycle of the week. Eight represents eternity and transcending nature. It characterizes taking the step from seven to eight. Eight is the number of days following birth when a baby boy receives a *bris milah*. He first lives the initial seven days of his life, and then, by advancing from day seven to eight, transcends nature by having a *bris milah*, which represents a surpassing of the natural boundaries of this world, by elevating all that one does to the higher spiritual plane of *avodas Hashem* (service of Hashem).

3

At the conclusion of the story of Creation, the Torah says, *כי בו שבת מקל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות* — *For on it [Shabbos] He [Hashem] rested from all His work that Hashem created to make* (*Bereishis* 2:3). The phrase *created to make* is peculiar. If Hashem created, why would He create to create again? HaRav Yosef Ber Soloveitchik (*Halakic Man* [Philadelphia: The Jewish Publication Society, 1983], p. 101) explains that Hashem set the entire natural

world in place at Creation, but left it to man to take creation to the next level. The work was not complete by the seventh day, because it would be man's task to complete it by taking the next step from day seven to day eight, through elevating nature to spiritual heights. Being eight days, Chanukah is about reaching beyond the natural order in our spiritual aspirations. The first seven days are preparation to take that step, and the eighth day is actually taking the step!

The Yevanim's philosophy focused on the number seven. Taking the step to eight was objectionable to them, because it would mean admitting that there is a higher wisdom than theirs. Such acknowledgment would bring with it the responsibility that comes with recognizing Hashem in the world, and would place their superiority second to a higher Divine authority. Although this reality was the truth, they did not seek the truth, but only supremacy and the universal acceptance of their philosophies that they, in their hedonistic and self-serving way, felt should be the way of life of the entire world. As such, they strove to keep Hashem out of the picture, and stalled society at the number seven by worshiping the perfection of nature (in the absence of the concept of Hashem), and by glorifying the human body and form as the ultimate perfection.

4

This is why they detested and outlawed *bris milah* on the penalty of death, and even unfortunately influenced many assimilated Jews into undoing their *bris milahs*, through painful surgical procedures (see *Sefer HaMaccabim I* 1:15; see also Josephus, *Antiquities of the Jews*, book 12, ch. 5).¹⁰¹ To them, a *bris* was a mutilation of the body, but to a Jew, it is the perfection of the body and the completion of creation. It is the part of the creation of the human body that Hashem left for us to complete on the eighth day.

The Yevanim also sought *להשכיחם תורתך*, to make us forget the Torah, because the Torah is the ultimate tool through which we can transcend nature, as it was given to us at Sinai after a period of seven times seven (forty-nine) days (of the Omer), following the Exodus from Egypt. In other words, it was given on the ultimate

eighth day, transcending the pinnacle of nature (seven times seven), and this is why the Yevanim attacked it.

Zos Chanukah is the essence of all of Chanukah because to know what Chanukah is all about is to know that zos, this, the eighth day of Chanukah (i.e., that Chanukah is eight days), is what Chanukah means. It is our answer to the affront and challenge of Yavan. It is the day on which we take all the lessons of the first seven days and implement them by moving forward and leaping to the transcendence of the eighth day. It is therefore a day that contains the combined spiritual energy of all the days of Chanukah, such that the potential for personal spiritual growth on the eighth day of Chanukah is heightened. It is an opportunity to be taken advantage of to the fullest, and not to be missed!

(Sefer HaToda'ah, vol. 1, p. 342; A.P.S.)

on 10 1982 R. Friedman

Parshas Vayeishev - Chanukah 5775 | 1

The Gemara (Berachos 30a) explains that while davening, a person should direct his thoughts toward Eretz Yisrael, toward Yerushalayim, toward the Beis HaMikdash, toward the Kodesh HaKodashim and toward the "kapors": אֵת כָּל יִשְׂרָאֵל מְכוּוֹנִין אֶת — thus, all Jews are directing their thoughts to a single location. This teaches us that Yosef HaTzaddik prayed regularly toward a particular window in his master's house — which faced toward Yerushalayim, the Beis HaMikdash, the

Kodesh HaKodashim and the "kapores." Therefore, his father's likeness appeared to him in the very same window that he always prayed toward. This concludes his holy remarks.

Yosef's Difficult Ordeal Occurred on the Eighth Day of Chanukah

In honor of the auspiciously approaching eight days of Chanukah, I was struck by a wonderful and novel idea, based on a tremendous chiddush that I learned from the teachings of the Imrei Noam (Zos Chanukah). Yosef's ordeal with his wife's master concerning matters of kedushah, and the appearance of his father's image in the window, occurred on the eighth day of Chanukah — commonly referred to in our holy sefarim as זאת חנוכה — "Zos Chanukah." He writes:

"בפסוק ויבוא הביתה לעשות מלאכתו. יש לומר כי כליל זאת חנוכה הכוונה היא (המדה השמינית מ"ג מדות של רחמים) נצ"ר חס"ד עולה ב"ת, ותיבת מלאכה"ו עולה זא"ת חנוכה"ה, ותיבת לעשות"ת עולה שמ"ן זי"ת".

The passuk states that **"he entered the house to do his work."** We can suggest that this took place on the evening of "Zos Chanukah" based on the following allusions from the passuk: (1) The eighth of the "midos harachamim" is נצ"ר חס"ד (412), which possesses the same numerical value as the word בית (house), (2) the word מלאכתו ("his work") possesses the same numerical value as זא"ת חנוכה"ה (497) and (3) the word שמ"ן זי"ת ("to do") possesses the same numerical value as לעשות"ת (807), meaning olive oil.

According to the Imrei Noam's allusions, we can interpret the passuk as follows: **"He entered the house to do his work"** — he entered the house to perform the holy task of lighting the Chanukah candles; this occurred on the eighth day of Chanukah, as alluded to by the word מלאכה,

which equals זא"ת חנוכה"ה. Hence, in the merit of the mitzvah of lighting the Chanukah candle, he merited safeguarding from the performance of an "aveirah" — consistent with the notion of (Koheles 8, 5): **"שומר מצוה לא ידע דבר רע" — one who observes a mitzvah will know no evil.**

התחזקות

שמועסין כלילות חנוכה

שיחות

הר

והנה הרגלים מתחילים מניסן ועד חנוכה.

נמצא שזאת חנוכה הוא היום האחרון

בו גומרים את ההלל, והרי עניני ההלל הם

עולים כסולם, שכסדר מתעלים עוד ועוד.

מתחיל בהלל של יציאת מצרים בליל הסדר.

וכמו שאיתא מהקאז'ניצער מגיד זי"ע, שא

ממשיכים את גדלות המוחק, עד וזל

האחרון של השנה הוא ההלל של ה

חנוכה, שהוא המעלה העליונה שבסולם,

המעולה והגדולה שבכולם.

רצנ

גלות מצרים וגאולתה — מושרשות בעליונים

ספר ח"ת

התורה קדמה לעולם — א"כ במה המצוות הן זכר ליציאת מצרים

"וא"כ איך יבואו (מצוות אלו) זכר ליציאת מצרים ואם לא נלו אם ובנה (עם ישראל) שם, האם נאמר כי אין מקום וצורך אל זאת התורה ואל מצוותיה? (הלא יצי"ם היא יסוד כל התורה והמצוות, האם לולא יצי"ם לא היה מקום לתורה ומצוות?) חלילה וחולין הוא לנו להאמין זה, כי כבר קיבלו אנדי הרועים כי התורה קדמה לעולם (פסחים נד). לגלות ולהודיע כי אינה תלויה בזמן ולא במקום ולא כשם דבר אחר וזולתה כי היא מכוונת (תכלית) לעצמה, ולזה אמרו כי היא שם השם ממש" (צרופי שמותיו של הקב"ה) 3. ע"כ דבריו.

כשאמר חז"ל "התורה קדמה לעולם" אין הכוונה מבחינת הזמן, אלא כדי לקבוע שהתורה היא הדבר הראשון במעלה ויסוד הכל, והעולם שנברא אינו אלא כדי שנוכל לקיים את התורה. בניגוד לחוקי בשר ודם אשר אין להם ערך עצמי, וכל תפקידם הוא רק לשרת את חיי החברה, כמו חוקי התנועה בדרכים למשל, אלו נוצרו לאחר שהחברה ראתה צורך בהם אזי קבעתם כפי צרכי העולם כדי לסייע לבני האדם. אין הדבר כן בחוקי התורה, שהרי היא לא מאה כאוסף חוקים כיצד להתנהג בעולם, אלא אדרבה: התורה יסוד הבריאה וסיבתה, וכל העולם נברא רק כדי לשרת את כלל ישראל כדי שיקיימו את התורה. לא זו כלבד שהתורה היא התכנית של הבריאה כמאמר ז"ל (זהר תרומה קסא): "אסתכל באורייתא וברא עלמא", אלא היא היסוד והעיקר, והבריאה שנבראה — לצורכי התורה נבראה.

עכ"פ לפי זה אין לתלות נתינת מצוות התורה בעקבות אירועים אלו של גלות ויציאת מצרים, כי אם להיפך — המצוות הן הסיבה לגלות ולציי"ם, אי"כ

This coincides amazingly with what the Megaleh Amukos on Vaeschanan writes (252): "אנטיוכ'ס שהוא בנימטריא יוס"ה, שהיה מל'ך: (Antiochus) possesses the same numerical value as יוס"ה (Yosef); he was מל'ך יו"ן (the King of Greece), which also possesses the same numerical value as יוס"ה (156). The great Rabbi of Ropshitz, zy"a, explains in Zera Kodesh (Chanukah fifth night) that the klipah of Yavan (Greece) involves immorality-transgressions in matters of kedushah—as explained by Rashi (Shabbas 23a). It is precisely for this reason that they abolished the mitzvah of milah. Hence, the kedushah of Yosef HaTzaddik, the representative of the attribute of "yesod," counteracted the klipah of Yavan — which attempted to breach and destroy Yisrael's barriers in matters of kedushah."

He points out that the klipah of the Greek regime stood diametrically opposite Yosef's attribute of kedushah. It was for precisely this reason that the Greeks outlawed the mitzvah of "milah," which represents Yosef's sanctity. Their goal was to intensify and enhance the klipah of immorality — "ervas ha'aretz"; whereas Yosef accomplished just the opposite. He personally avoided immorality, even though he found himself in Mitzrayim, "ervas ha'aretz," the hotbed of immorality.

It seems obvious that these words of the great Rabbi of Ropshitz, zy" a, in Zera Kodesh are the source for what his outstanding talmid, the great Rabbi of Sanz, zy" a, writes in Divrei Chaim (Chanukah): "וידוע שקליפת יון היא החופפת על הכרית. — it is known that the klipah of Yavan is the one that covers (conceals) the 'Bris'; hence, the King of Yavan, אנטיוכ'ס, possesses the same numerical value as יוס'ף; for, they oppose each other."

Accordingly, we can suggest that is the reason why Yosef lit Chanukah candles; because the Chashmonaim defeated

and subdued the klipah of יוֹז'ף by means of the power of the kedushah of יוס'ף — both possessing the same numerical value. It turns out, therefore, that Yosef shares a part in the Chashmonaim's victory over the Greeks. This being the case, it is entirely fitting for him to fulfill the mitzvah of "hadlakas ner Chanukah." Thus, we find that the following statement in the Gemara applies to Yosef (Pesachim 25b): "הרי זה בא ללמד ונמצא — on the one hand, Yosef and his kedushah had a profound influence upon the Chashmonaim; adhering to his kedushah enabled them to defeat the Greeks. On the other hand, by fulfilling the mitzvah of "hadlakas ner Chanukah," he derived moral strength from their kedushah, enabling him to remain steadfast in his kedushah in Mitzrayim.

13 למד ו'ו' נרות ח'נוכה Is an Acronym for חלון

We have now been enlightened as to why the visage of his father appeared to Yosef specifically in the window. For, we have learned in the Gemara (Shabbas 21b): "תנו רבנן ג' חנוכה מצוה להניחה: — the Rabbis taught that it is a mitzvah to place the "ner Chanukah" at the doorway to one's house, on the outside; however, if one lived in an upper chamber, he should place it in the window adjacent to the public domain. With this in mind, we can humbly suggest a novel explanation. When in his master's house, Yosef HaTzaddik lit the Chanukah lights in the window of his room; clearly, he could not light them outside the doorway of his Egyptian master's house. In his own room, he could make the excuse that he merely wanted to illuminate the room and the window seemed a good place to him.

Upon further consideration, this coincides very nicely with the Maharid's explanation that this window faced the place of the Mikdash and this was Yosef's designated place to pray. Accordingly, we can postulate that this is why Yosef specifically chose this spot to light his Chanukah candles; for it faced the Mikdash and commemorated the miracle that HKB" H was destined to perform on behalf of the Chashmonaim in the Mikdash — enabling them to kindle the menorah with pure oil.

The Chashmonaim would institute the kindling of these lights in the future to commemorate their victory over the Greeks, which prevented them from corrupting the kedushah of Yisrael. Seeing as the visage of his father Yaakov appeared in order to save him from a transgression of kedushah with his master's wife, it appeared to him specifically in the window that he lit the Chanukah lights. Similarly, in the merit of Yosef's

exemplary kedushah, the Chashmonaim were able to overcome the Greeks, as implied by the Megaleh Amukos's allusion: מל'ד יו'ז' possesses the same numerical value as יוס'ף. Thus, as explained above, Yosef influenced the miracle of Chanukah with his kedushah and in return also received kedushah from that miracle, which enabled him to conquer his yetzer.

Now, as we know, we follow the view of Beis Hillel (Shabbas 21b). Every night, we add an additional candle. Thus, during the eight days of Chanukah, we light ל'ו (36) candles. [This sum does not include the "shamash," which is lit each night.] Therefore, on the last night of Chanukah--"זאת חנוכה" — when Yosef experienced the ordeal with his master's wife, he had already finished lighting all thirty-six Chanukah candles. This then is the allusion Chazal provided for us with the statement: "באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון". They specifically employ the word ל'ו alluding to the ל'ו (36) candles, which he lit that night in the window. Additionally, the word for "window" — חלון — is an acronym for למד ו'ו' נרות ח'נוכה — thirty-six Chanukah candles.

We can now delight in the fact that we have gained a deeper appreciation of the wonders of Hashem. We have learned that He orchestrated events so that Yosef HaTzaddik, the epitome of the attribute of "yesod," would be tested on the eighth day of Chanukah. Seeing as the eighth day of Chanukah corresponds to the eight days of milah, it was appropriate that Yosef be tested on that day specifically. By withstanding this ordeal, he became the representative and paradigm for the attribute of "yesod," and paved the way for all of Yisrael to sanctify themselves in this manner. The Midrash expresses this fact as follows (V.R. 32, 5): "יוסף ירד למצרים וגדר עצמו מן הערוה ונגדרו ישראל בזכותו. אמר: — Yosef went down to Mitzrayim and guarded himself against sexual immorality; in his merit, Yisrael were able to guard themselves. Rabbi Chiya bar Abba said: "The guarding against immorality alone was sufficient cause for Yisrael to be redeemed."

Thus, we can interpret the events as follows. Yosef lit the eight Chanukah lights in the window of his room facing the location of the Mikdash; he did so to celebrate the fact that the Chashmonaim would establish the eight days of Chanukah in the future to commemorate the miraculous occasion of their ability to resume the observance of the mitzvah of milah on the eighth day. Therefore, his father's image appeared to him in the very window that he lit the candles, in order to extend kedushah to him from the eighth day of Chanukah corresponding to the mitzvah of milah — which has the power to weaken the yetzer of lust and desire and to imbue a person with the kedushah of the "Bris."

Further on, the Imrei Noam (ibid.) introduces a tremendous chiddush. When the passuk in our parsha states (37, 3): "ואהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתונת פסים" — now Yisrael loved Yosef more than all his sons, since he was a child of his old age; and he made him a fine woolen tunic — it is alluding to the fact that Yaakov Avinu transmitted to Yosef the secret of the thirty-six Chanukah candles. Here are his sacred words:

"כ"ו ב"ן זקנים הו"א גימטריא מנור"ה, ותיבת ל'ו הם ל'ו נרות, ותיבות ועש"ה ל'ו גימטריא ז"ת. נמצא נרמז בכאן שמן זית שמדליקין במנורה בימי חנוכה ל'ו נרות, וזו שמביא רש"י ז"ל והיה בית יעקב אש וכו' ובית עשו לקש. כי תיבות עשו לקש עולה ש"ו ז"ת... והוא אור של חנוכה... אשר בזה מכניעין בה עשו וכל בת דיליה."

The numerical equivalent of the words "כ"ו זקנים הו"א" equals (301); the word ל'ו alludes to the 36 candles; the words "ועש"ה ל'ו" equal (417) equal ז"ת (olive). Thus, we have an allusion here to the "shemen zayit" (olive oil) used to kindle the 36 candles during the days of Chanukah. This is inherent in Rashi's comment where he cites the passuk: "ש"ו עש"ו לקש" equal עש"ו לקש. והיה בית יעקב אש וכו' ובית עשו לקש... This is the Chanukah light... which serves to subdue the force of Eisav and his entire entourage.

The Beis Yosef asks why Chazal established eight days of Chanukah, when it seems that Chanukah should have been only seven days, because there was enough oil for one day and thus the miracle seemingly only occurred on the next seven days (see section 5 for elaboration). One of the answers proffered to this question is that since the Yevanim specifically outlawed the mitzvos of Shabbos, Rosh Chodesh, and bris milah, Chanukah was established for eight days, because within the eight-day period beginning on the 25th of Kislev, there falls at least one Shabbos, one Rosh Chodesh (Teves), and the possibility of a bris milah on the eighth day (for a boy born on the first day of Chanukah). Chazal therefore specifically established Chanukah for eight days to highlight the fact the Yevanim were unsuccessful in abolishing these three mitzvos, and most specifically bris milah (see section 5, answer 19). This idea would have been obscured if Chanukah were any number of days other than eight because it would have lost the symbolism of bris milah.

When commanding Avraham Avinu to perform the mitzvah of bris milah (the first bris milah in history, and thus the standard-bearer for the mitzvah), Hashem said, *זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם, ובין זרעך אחריך, המול לכם כל זכר* — *This (zos) [i.e., the bris milah] is My covenant that you shall keep between Me and you, and between [Me and] your descendants after you; you shall circumcise every male (Bereishis 17:10)*. We see from here that the word *zos* refers to bris milah. Therefore, because the eighth day of

Chanukah completes the allusion to the three mitzvos by bringing in bris milah, and is thus (according to the above answer to the Beis Yosef's question) only celebrated because of bris milah, the eighth day is called "Zos Chanukah," to hint to the *zos* of Avraham's bris milah. In other words, *Zos Chanukah* means "this day, too, is Chanukah, because of *zos*" — i.e., because of bris milah.

(Sefer VeDibarta Bam, Chanukah, p. 182; see also Bnei Yissaschar, Maamarei Chodshei Kislev-Teves 4:88)

18 והיום השמיני של חנוכה הוא כנגד יום השמיני של ברית מילה, ביום זה יש הענין של זמלחם את ערלת לבבכם, ביום השמיני של חנוכה יש לכל אחד הכח לזכך עצמו מכל ערלת הלב, להסיר את כל הכיסויים, ערלת הלב וערלת האוזן והפה.

18

19

ארחות זאת חנוכה אחרן קמט

מעלת היום שהוא גמר החתימה ובהי' שמע"צ וכמה אפשר לפעול בו איתא בספרי תלמידי הבעש"ט והמגיד הק' ויסודתו מהררי קודש מדברי האר"י ז"ל כמ"ש בספה"ק כג עין (פר' וטז) שבוה היום זאת חנוכה גשלים עבודת הימים הנוראים המתחילים מימי אלול הק' ור"ה עד הושענא רבה, ואז הוא עיקר גמר החתימה, וכן כתב בספה"ק בני יששכר. גם בספה"ק בית אהרן (מו, ט) איתא שג' השמיני של חנוכה הוא אותה בחינה עצמה של שמיני עצרת ולכן אומרים הצדיקים שבחנוכה הוא גמר חתימה. וכן כתב עוד במכתב קדשו (קנו, ט) השי"ת יהיה בעזרינו בימי החנוכה בגמר החתימה לטוב.

22

באר חנוכה החיים

ובכל זאת על ידי רצון והחלמת אמת של האדם המקבל על עצמו לחזור אל השורש הרי הוא מתחדש ונעשה כבריה חדשה, ואולי נרמזו כן במנהג ישראל תורה שמשחקים בימים אלו ב'דרידעל'

["סביבון"], כי הוא מסתובב סביב בלא שיעור, אך הקובע הוא הסיבוב האחרון, וכן על האדם לדעת שאף אם הסתובב באפס מעש ולא ניצל את זמנו כראוי עד היום, מכל מקום אם יקבל על עצמו מעתה לשפר מעשיו, ומכאן ואילך יהיה טוב, אז יקבע הסיבוב האחרון שהוא קרוב אל ה', ולא יתחשבו עמו על מה שנכשל בהם בעבר.

אמנם כתב בספר יסוד ושורש העבודה כי בראש השנה יקבל כל איש ישראל על עצמו איזה דבר טוב והנהגה טובה, ליישר דרכיו והנהגותיו לשנה הבאה עליו לטובה, וקבלה זו היא אשר תעמוד לו לזכות ביום הדין להכתב ולהחתם בספרן של צדיקים גמורים.

על כן לפי דעתנו נראה כי גם ביום זה אשר הוא גמר התחימה ועדיין יש בו כח לתקן את כל אשר קלקל ועיוות עד כה, יקבל כל אחד על עצמו קבלה בעניניו הצריכים תיקון, וכאשר אנו

ובמעט דברי קדשו נראה כי הגה כבך נודע שג' חנוכה הוא למטה מעשרה, כי עיקר כוונת ג' חנוכה להוריד קדושתו ית' למטה מעשרה שאף אלו הפחותים הנמצאים בבחי' למטה מעשרה יתעוררו ויאירו באור הנרות הק'. נמצא שאף איש ישראל הפשוט ביותר ואפי' מי שהוא במדרגת פחותה מאד, יש לו שייכות לחנוכה, ולזה אף האיש ההמוני והפחות יש לו

כח בחנוכה לפעול מה שהצדיקים יכולים לפעול בר"ה ויום כיפורים.

24

ובצד מה ביום זה מאיר אור גדול יותר מאשר היה בבית המקדש, שהרי בבית המקדש היו רק שבע נרות במנורה, כנגד האור השייך לעולם הזה, וביום זה אנו זוכים לאור הבינה, הגדול וגבוה יותר מהשבע הללו.

וכתוב בספרים הקדושים שספירת הבינה והאור המאיר ממנה, היא זו המעוררת בבני ישראל הרהורי תשובה, לשוב ככל לב

21 ביום זה יקבל על עצמו קבלה טובה ביחוד בענין התפילה והנהגה הלא כל אחד חפץ ומתברך בלבבו כי יחוס הקב"ה עלינו ועל כל בית ישראל בכל מקום שהם שנוכה להיחתם בזה היום לטובה, והאיך אנו יכולים לבוא לזה.

אליו יתברך, לכן בזאת חנוכה הוא זמן מסוגל לשוב בתשובה שלימה אל השם יתברך.

והנה כל יכולת האדם לפגום חלילה על ידי מעשים שאינם כראוי, הכל הוא רק בבחינת עולם הזה, וכאשר זוכים לאור גדול ששורשו למעלה מהעולם הזה, הנקרא עולם התשובה, על ידי זה יכולים לתקן כל הפגמים, לשוב אל השם יתברך, ולהיות כתינוק שנוגד, להתחיל הכל מחדש.

הרב הקדוש רבי ישראל מרודין זי"ע אמר בגודל מעלת יום זאת חנוכה, שאותה הפעולה שצדיקי הדור יכולים אינם יכולים לפעול בתפילת נעילה ביום כיפור, יכול כל יהודי פשוט לבקש ולפעול ביום זאת חנוכה.

אם כן על כל אדם להשתדל ביום זה ולהשקיע זמן וכוחות לבקש על רוחניות, אהבתו ויראתו יתברך וחיווק באמונה. והאמת היא שבכל ימי חיי האדם עליו לבקש ולהתחנן עלי כך, ובכח התפילה יוכל בעזר השם להיות מוסיף והולך כל הימים.

קבו

ביום

חנוכה - מאמר ח

דרך

5 א"י 12/3

28

גם יש להוסיף במעלת יום השמיני דחנוכה זאת חנוכה, בהקדם מה שכתב הרמב"ן בפרשת אמור (ויקרא כג, ז) בענין האתרוג הנקרא פרי עץ הדר: "ועל דרך האמת, פרי עץ הדר הוא הפרי שבו רוב התאוה, ובו הטא אדם הראשון, שנאמר (בראשית ג, ו), ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל וכו', אבל בשמיני אינו צריך, כי הוא עצמו הדר".

ונמצא דיום שמיני עצרת הוא עצמן בחינת הדר ויש בו כוח להכניע את תאוות היופי - וכי תאוה הוא לעינים, וזאת ידוע דעיקר טומאת היונים היה בסגדם למעלות הגוף, ליופי והגבורה החיצונית, ומאידך האתרוג הוא פרי עץ הדר וכל עניינו שיהיה ביופי והידור, אלא שהאי יופי והידור מוכנע אל הקדושה לקיים זה אילי ואנוהו. וכשם שעצם קדושת יום שמיני עצרת בא להכניס אל הקדושה את כל היופי והחיצוניות והתאנה

לעינים, כן ביום זאת חנוכה, עצם תקפו של יום מכניע את טומאת היונים שהיו סוגדים לתרבות הגוף ויופי החיצוני, להכניס הכל אל הקדושה הפנימית.

ובזה יש ליתן טעם נוסף במה שכתב המגלה עמוקות (ואתחנן - אופן רנב): "אנטיוכ"ס שהוא בגימטריא יוסף, שהיה מל"ך יר"ן שהוא גם כן בגימטריא יוסף", ומשמע מיניה דבזכותיה דיוסף הצדיק זכו ישראל לנצחון על היונים, ולהמבואר היינו טעמא דיוסף הצדיק היה יפה תואר ויפה מראה, ואעפ"כ לא טעה לילך אחריהם ועמד בניסיון והכניע הכל אל הקדושה, ולכך היה ליוסף הצדיק כוח מיוחד להכניע הקליפה של היונים.

וכשם שעיקר עבודת חג הסוכות להתברר מטומאת העמים, עד יום שמיני עצרת שבו אומר הקב"ה בוא ונשמח אני ואתה, וכמו שמצינו בגמ' בסוכה (נה, ב): "אמר רבי אלעזר, הני שבעים פרים כנגד מי כנגד שבעים אומות, פר יחידי למה כנגד אומה יחידה", ואף השבעים פרים כלים והולכים כדי לרמוז על כילוי האומות. כן עיקר עבודת ימי החנוכה הוא להתברר מטומאת היונים, שהיה להם שליטה בתוך עם ישראל להכניס טומאתם פנימה. ובכח קדושת החשמנאים עשו מלחמה עמהם והכניעו הכל אל הקדושה, ותכלית הבידור נעשה ביום "זאת חנוכה". שהוא בגדר "בוא ונשמח אני ואתה" כמו יום שמיני עצרת.

ארחות

זאת חנוכה

אחרן

קעו

בז"ח צריך לקחת ההארה והמשכת חיות מימי החנוכה על כל ימי השנה והעיקר לעת הזאת כי ביום נורא זה אשר אין לשער גודל מעלתו וקדושתו כאשר זכרנו לעיל, צריך כל אחד לייקר ולקדש כל עת וכל רגע ממשך המעט-לעת לשמור ולעשות ולקיים, ומחו לקיים, שישאר לקיום, היינו לקחת ההארה מימי החנוכה ומצוות הנרות הק' להאיר על כל השנה בכחי הרגיל בנר, כאשר דברנו במימרא דרב הונא (סנה כג ט) הרגיל בנר, דאין די בהדלקת הנר גרידא אלא צריך שירגיל את הנר בנפשו על דרך שתרגילנו בתורתך, דהיינו להרגיל את הנר בהארה על כל השנה, להשריש ולהכניס בתוכו את אלו הנרות והאורות הקדושים, וליקח המשכת חיות על כל השנה. לראות שיהיה לו מימי החנוכה

29

וזהו עומק דברי הסה"ק (עיין קדושת לוי ועוד), דאף מי שלא זכה לשוב בתשובה בחודש תשרי, עדיין יש לו תיקון בימי החנוכה, דבימי החנוכה נעשה החותם האחרון לשמור על קדושת ישראל להבדל לגמרי מטומאת הגויים, וזהו שרמזו חז"ל (שב כא, ב) שנמצא בהצנע פך אחד חתום בחותמו של כה"ג, ולכאורה צ"ב מאימתי היה כה"ג חותם על פכי השמן, הרי היו גזברין ואמרכלין, אבל לא מצינו שהכה"ג היה חותם על פכי השמן, אלא ודאי נתכוננו לרמוז בזה, דעדיין נשאר בהצנע קצת טהרה שלא טימאום מלכי יון, חתום בחותם הכה"ג שהוא הקדושה היותר גדולה שיש בישראל, ומכח החותם הזה זוכים ישראל להבדל בכל שנה ושנה בימים ההם בזמן הזה, מטומאת כל העמים להתקדש בקדושה של מעלה.

30

ובעוללות אפרים (מאמר רצא רצב) מבאר פלוגתייהו, דבית שמאי ס"ל דפוחת והולך הוא כנגד כוחות הגוף עליהם רומזים ע' פרים שהיו פוחתין והולכין, ובית הלל ס"ל מוסיף והולך, כנגד כוחות הנשמה שמוסיף והולך דמעלין בקודש ולא מורידין.

ולפי המתבאר דקדושת החנוכה הוא על דרך קדושת חג הסוכות, שבני ישראל מתבדלים והולכים מאומות העולם יתבאר היטב טעם פלוגתייהו, דבית שמאי סברי דגם בענין הנרות ילך בדרך של פוחת והולך, כמו שמצינו בפרי החג, כי עבודת חג הסוכות ונרות חנוכה הם באותו ענין לילך ולהתבדל מחוקות הגויים ותועבותיהם. ועל ידי שיפחות וילך יתבדל מחוקות הגויים בתכלית הפרוד. אבל בית הלל ס"ל שנרות חנוכה שונים מפרי החג, כי בנרות חנוכה ההבדלה בדרך הארה

ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, ולכן בנרות חנוכה הברור וההתבדלות מהע' אומות נעשית דוקא בדרך מוסיף והולך.

33

ויש ללמוד בזה על קדושת היום של זאת חנוכה, כי צאמת היום הי' מוכן להיות יום תיקון העולם כולו כמו יום השמיני שבו ציוס נטל עשר עטרוק, ולפי הכלל שמשמים מיהב יתיב משקל לא שקיל, וצאמת שייך בצחינת 'צכת' החינוך לימים אלה, רק לא בא לדי גלוי צפועל עד לימי החשמונאים, א"כ

מוכן כי זה היום הוא מסוגל לתיקון העולם, יום שיש בו צכת לעשות מה שהי' צריך להיות בשמיני למילואים. ואף שאין זה עבודתו לתיקון העולם במלכות ש-ד, אבל העולם קטן דהיינו האדם עצמו הרי צדאי יש מקום למקנו ציוס זאת חנוכה, זה היום הוא יום שצרכו לפעול דברים גדולים עד מאוד, והדברים מתאימים עם מה שמצוה צפספה"ק סגולת היום של זאת חנוכה, ושה היום מיישר שייך למסירת הפתקין וגמר הדין של ימי חש"י.

איתא בחז"ל (פסיקתא רבתי פרשה ו) 'אמר רבי חנינא צעשרים וצמשה צכסליו נגמרה מלאכת המשכן ועשה מקופל עד אחד צניסן שהקימו משה... אמר הקדוש ברוך הוא עלי לשלם לו מה שילם לו הקצ"ה חנוכה צית חשמונאי, וכתב על זה השפת אמת (תוס"ס ד"ה אמת) 'דזה הי' דבר גדול שהכינו בני ישראל תקיים להשראת השכינה, כמ"ש (שמות כה, ה) ועשו לי מקדש ושכנתי בחוכם, וגם משה רע"ה נתפעל בזה וירא והנה עשו אותה כאשר צוה ה' בו וצרך אותם משה ויהי נועם כו' יה"ר שחשרה שכינה צמעשה ידכס ע"ש. והכל הי' צכ"ה צכסליו. וגם חנוכה הנשיאים וקרצננס נראה שהי' מוכן להם ציוס גמר המלאכה לכן קורין צנשיאים צחנוכה'.

הנה מצוה צצאמת היס מוכן להיות הקמת המשכן וחינוכו ציוס כ"ה צכסליו, ונמצא כי כמו צצניסן הי' צצעת ימי המלוואים קודם הקמתו, וצכ"ח ניסן הי' שמיני למילואים,

ואמרו חז"ל (מגילה י) על אותו היום שהי' צצניסן שמתה לפני הקצ"ה כמו צעת צריאה שמים וארץ, כי הי' בזה גמר תכלית הצריאה, ויהי עומד אותו היום להיות תיקון השלם, תיקון הטע העגל, שהרי זה הוא תכלית צנין המשכן לכפר על העגל, וצחקמתו וחינוכו והקרצת הקרצנות ציוס השמיני הי' עומד להיות תיקון הכולל של העולם כולו, רק שנעשה קלקול צמעשה נדב ואציהו כדאיתא צפספה"ק, והנה אס הי' מקימים המשכן צכ"ה צכסליו, הי' אז הי' ימי המילואים, וציוס השמיני הי' חינוך המשכן להתחלת העבודה כמו שמיני למילואים.

החתם סופר ממדש צצעת שהדליקו המנורה יחד אש מן השמים על המנורה, ואש של מעלה אינו מכלה ולכן נשאר השמן, וצליל ח' עשה הקצ"ה נס שהאש של מעלה שאינו מכלה נשחנה טצצו וצילה את השמן, ולכן הי' נס צכל הח' ימים, עכ"ד הנפלאים. ויש להוסיף שכבר אמרנו שענין נס חנוכה ונרות חנוכה מרוזים צפרשת הסנה, ולפי דברי החתם סופר גם עלם הנס שירד אש של מעלה שאינה מכלה, הוא יסוד מראה הסנה, שהסנה צוער צאש והסנה אינו אוכל והסנה צנימטריא צכסליו.

באור גדליהו (פ"ר משה) מאריך לבאר שהמנורה היא נגד המעשים טובים של האדם, והוא כמר שס טוב, וכל מליאוח המנורה הוא להראות חשיבות המעשים של בני ישראל, איתא צמדדש (שמו"ר לו, ד) על המנורה הפסוק (איוב ד, טו) למעשה ידך מכסוף, הקצ"ה צצניסן חושק וחומד למעשה

ידים של יהודי, כי הלל ענין המנורה הוא פלא, שהלל הקצ"ה הוא כולו אור, וכל האור צצריאה הוא ממנו יתצרך שמו, כמו שהציא רש"י ריש מס' פסחים (ב, א ד"ה קריה), וכדכתיב (דניאל ב, כג) ועמיה שרא נהורא, ואנו מחויבים להאיר לפניו צמנורה, אלא אומר המדרש למעשה ידך מכסוף, כל המנוט כולם הם צצאמת אור, כי נר מצוה ותורה אור, וצעשיית המנוט כולם מדליקים נר, ועל כולם נאמר למעשה ידך מכסוף, אלא המנוטה שהיא כולל זה הנקודה צעיקרה הוא הדלקת המנורה.

"החושך" בדורנו - "מחשבת הקטנות"

הלקח אותו עלינו ללמוד מנס החנוכה הוא, כי אם אדם רוצה בכל מאודו בכוחו לגרש את ה"חושך"!

לאותו חושך השורר בעולם הזה ישנם ציורים רבים. אך כשנתבונן בנעשה בתוכנו, נדמה כי "החושך" הגדול ביותר הוא "מחשבת הקטנות". הדבר המפחיד ביותר הוא שאדם מחשיב את עצמו כ"קטן" שאין בכוחו להשיג

מעלות ולטפס לדרגות גבוהות. הוא חש בתוכו כי כשם שאינו יכול להצליח להלחם נגד טנקים, כך אין באפשרותו להעשות "גדול" בישראל.

בהירות הדעת המתקבלת מהתבוננות בנס חנוכה מביאה את האדם להבנה חדשה: החשמונאים עמדו בגבורה מול צבאות חזקים וגיבורים, והכל בכח אמונתם ובטחונם בהש"ת. ואם כך, גם הוא אינו מוכרח להשאר "קטן". יכול הוא ע"י השקעת עמל ויגיעה מתוך אמונה ובטחון בהש"ת אשר חגו בכישוריו וכוחותיו, להעשות "גדול" בישראל בכל החומרים: התמדה בלימוד התורה, דביקות בהש"ת, ותפילה.

כאשר יזכה אדם להבין כך, אל לו להסתפק בהכנת הענין בלבד, עליו להתחיל מיד בעבודה המעשית הנדרשת לכך.

38

האדם בעל יכולת בלתי מוגבלת

גם באדם טמונה תכונת האינסופיות שמצינו ב"אור". "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ, כז) - באדם ישנה נקודה של אור, של קדושה, וכיון שכך הרי בעצמותו הוא אינו מוגבל.

בזה ניתן ליישב דברי חז"ל "חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם, יצחק ויעקב" (תנא דבי אליהו פכ"ה). ולכאורה זהו דבר פלא, כיצד יתרי שאדם פשוט בדורנו יידמה במעשיו לאבות הקדושים?

אלא ש"נר ה' נשמת אדם" - באדם טמונה נקודת אור העושה אותו בלתי מוגבל, ובאפשרותו, איפוא, להיות גדול בישראל, ולטפס עד למדרגת האבות הקדושים! החושך של יון שהיו היופי של העולם שמושך אותנו, והחושך

בל ענין הנס של חנוכה הוא פלא, כאשר העירו בספרה"ק (ע"י שפת אמת חנוכה חרל"ד ליל א' ע"ה ע"ו) שיעשה הקב"ה נס כדאי לאפשר בני ישראל לעשות מנוח הוא חידוש גדול, כי בזמנת אס אין יכולים להדליק המנורה הרי אונס רחמנא פטריה, רק הקב"ה עשה כאלו נס להראות חציבות שיש למעלה

במנוחה של בני ישראל, והנס נעשה במנוחה דייקה, שהיא הכלי צין שאר כלי המקדש שכל ענינה להראות הענין של למעשה ידי' חכסוף, ונס חנוכה הראה הקב"ה החציבות יתירה למעשה המנוחה של בני ישראל, ולכן כנגד הרמזים (חנוכה פ"ד ה"ב) הלשון על מנוח נר חנוכה שהיא חציבה היא עד מאוד, כי מנוח זו הוא זכר הנס, והראיה בזה הנס החציבות עד מאוד של מעשה המנוח, שנעשה נס לאפשר לבני ישראל לעשות מנוח.

בל זה ה' צו ימים הראשונים של חנוכה, * שהקב"ה עשה נס לקבל המנוח של בני ישראל ע"י הורדת אש מן השמים שאינו מכלה, וליתן היכולת לקיים המנוח לו ימים באותו פך שמן, בזאת חנוכה נעשה הנס הכי גדול להראות חציבות יתירה, שהקב"ה שינה טבע האש כדאי לקבל השמן, להעלות השמן לקרבן למעלה, לקבל היגיעה של בני ישראל, השמן זית וך כתיב למאור של בני

ישראל מה שבני ישראל מחמתין עמנו ומייגעין עמנו להוציא שמן זית וך, טיפה של שמן נקודה של שמת עבור הקב"ה, זה מקבל ציוס ח' דחנוכה, הקב"ה הפך טבעיות האש, כדאי להראות החציבות עד כדי כך.

36

וזאת חנוכה שמעתי מאחמ"ו וזללה"ה שחמידים אמרו דאס איז חנוכה, ולהנ"ל שכל ענין חנוכה הוא להראות לאדם * שהי' לו אמונה בחציבות מעשה ידיו, לידע חציבות של מעשה המנוח, שידע כי מעשי המנוחה מאירים בכל העולמות, וזאת חנוכה, הראה הקב"ה זה החציבות ניגיעה של בני ישראל, כתיב למאור, שחציב להקב"ה מה שבני ישראל מייגעין עמנו בגלות המר, זה היגיעה כ"כ חשוב לפני ית"ש שהקב"ה הפך כל הטבע של האש. זה מה שצריכים לקחת עמנו מימי החנוכה, ליתן לנו הכוח לקיים מנוח הש"ת בגלות המר וימים הנמוכים, ע"י שידע כמה זה חשוב למעלה.

שיחות 39 העבודה של כל יום ולילה החנוכה התחזקות

ואיתא מהבית אברהם ועוד צדיקים, ז"ע, שבחנוכה שהוא בגימטריא צ', יתן * ההשפעה שכל אחד מישראל יהיה אחד מהל"ו צדיקים נסתרים, שיוציא ויגלה את * כל כוחות הצדיק נסתר שבו. וכאשר האדם בא לידי מדרגת צדיק, צדיקים במיתתם קרויים חיים, אז אפשר לזכות לאמירת ההלל, שזוכים לחיות, וכל מה שכלול בחיים, תורת חיים, תפילה לא-ל חיי, ובחינת עווד יוסף בני חיי, שעל ידי כן באים לבחינת מוסיף והולך, * שעיקר המוסיף והולך הוא בזאת חנוכה, שאז יש את ההוספה הגדולה ביותר של גרות חנוכה הק'.

אין אדם רואה חלילה שינוי לטובה לאחר ימים נשגבים ונעלים, הרי זה סימן שאף בשעת מעשה לא התחבר דיו אל הזמן הטוב והנשגב, רק עשה הכל בשטחיות מבלי להתעמק די הצורך בסגולת הזמן. לכן הבה, ניחלץ חושים בעת בזאת להיות דבוקים ביום טוב, והזורעים בדמעה ברנה יקצורו, ויזכו לראות פירות טובות בכל ימות השנה.

ואין הקב"ה מבקש מן האדם כי אם נקודה אחת אמיתית ממקום עמוק בפנימיות הלב, שיהא בו רצון אמתי להתקרב אל השי"ת, ואז יזכה שה' יגמור בעדו, וזה צריך ללמוד מן הדיריידעל [סביבן], שמטובבים אותו מעט מלמעלה והוא מסתובב פעמים רבות אין ספור למטה, כי אחר שעשה את ההתחלה זוכה לסייע ועזרה מאת השי"ת מן השמים, וכמו שאמר

ל"ף הנרות הם כנגד ל"ו השעות שהאיר אור הגנוז, בערב שב"ק ובשב"ק הראשון, השעה האחרונה של שב"ק שהאיר בו אור הגנוז היה זה שעת רעוא דרעוין, השעה של תוספת שב"ק, 'בית יוסף להבה', השעה 'דביה מלכא בגילופין', ובשעה זו אין כח לכלבין דחציפין לחוס, לפי שה'בית יוסף להבה' נלחם ודוחה את ה'בית עשו לקש', והרעוא דרעוין והתוספת שב"ק, שמאיר בנר האחרון, מלוח אותנו על כל ימות השנה.

ואנו רואים בקריאת התורה של זאת חנוכה, שלאחר סיום כל קרבנות הנשיאים, יש בתורה החשבון הכולל של כל הכלים, לפי שכיום זה מאיר האור של כל הכלים, והאור של כל חל"ו נרות, שהם כנגד ל"ו שעות אור הגנוז, ול"ו מסכתות, ול"ו צדיקים נסתרים, ואיתא מהשפת אמת זי"ע, שכל אחד מאיר בו אור הגנוז, כיון שכל אחד ואחד הוא עולם מלא, וכשם שבעולם יש ל"ו צדיקים נסתרים, כמו כן יש לכל אחד בעצמו ל"ו כוחות נסתרים של 'צדיק' הגנוזים בו. וזהו ענין ל"ו השעות שהאיר האור הגנוז לאדם הראשון, ובכל שנה בימי החנוכה מתגלה לאדם ל"ו כוחות חדשים שיעזרו לו מחנוכה שנה זו ועד חנוכה

43 סגולות ליקוט במעלת נר שמיני הנרות קלג

זמן פקידה

מרגלא בפומייהו דרבנן רבותינו כת הקורמים, אשר בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות בעין ראש השנה, הנה לדעתי עיקר הענין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל זאת חנוכה, אשר כוונתו מן נוצ"ר עד ונק"ה מול עליון ומול תחתון, (מועד קטן כה) ובני חיי ומווני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במול"א תליא מילתא. בני יששכר, כפ"י ב' י

ארחות זאת חנוכה אהרן קעה

ביום זה עת רצון יבקש רחמים על עצמו וביחוד לישועתן של ישראל

גם נודע מה שאמרו הצדיקים הק' כי יום זה מסוגל להמשיך בו כמה מיני ישועות לכל המצטרך בגוף ובנפש. ולזה שומה על כל איש ישראל לייקר את רצון נפלא זה המתעורר בזה היום יתח' מר"ה ויוהכ"פ כאמור, להתפלל

ולבקש הן על עצמו, והן על כנסת ישראל בכללות וגם על יחידים הצדיקים לישועה בפרטות, וכאומרים ז"ל (נכוח י' ג) כל שאפשר לו לבקש רחמים על חבריו ואינו מבקש נקרא חוטא שנאמר (שמואל א' פ"ג) גם אנכי חלילה לי מחטא לה' מחדול להתפלל בעדכם, וביותר בזה הזמן שהוא מקובל ומרוצה לפניו ית' לקבל התפלות, ע"כ יראו לעורר רחמים מעמקי לבכם והמתפלל בעד חברו וגו'.

קבה באר זאת חנוכה החיים

שהיום השמיני המרומז בתיבת "זאת" מיוחד ומתוקן לפעול דברים שהם בבחינת "נפלאות בעינינו", וכמו שאמרו צדיקים שאפשר למשש בידים את ההנהגה הניסית הנשפעת מלמעלה ביום גדול וקדוש זה. ומתנה זו מורה על אהבה גדולה שיש להשי"ת אל ישראל עמו, וכמו שרימז ה'שמח ישראל' (לחנוכה אות ג) בפסוק (תהלים מא, יב) "בזאת ידעתי כי הפצת בי כי לא יריע אויבי עלי", שעל ידי שקיבלנו את "זאת חנוכה" ניכר לעין כל גודל האהבה והרצון שחפץ השי"ת בעמו ישראל, ועלינו מוטלת החובה לנצל את הזמן כדבעי, כדי שלא יריע אויבי עלי", בימים הרם וזכמן הזה.

שבכל יום מימי חנוכה מתעוררת מדה אחרת משבחי הקב"ה שאומרים בברכת- 'יוצר אור' בתפילת שחרית "פועל גבורות, עושה חדשות, בעל מלחמות, זורע צדקות, מצמיח ישועות, בורא רפואות, נורא תהלות, ארון הנפלאות", הרי שמונה, ובכל יום יש שפע אחר כפי הסדר שנמנה כאן, נמצא שבזאת חנוכה נשפעת המדה של "ארון הנפלאות", היינו שהנהגת הפלאות והניסים נעשית כמו טבע ביום זה.

וכן שמעתי בשם אחד מאדמו"רי באבוב זי"ע לרמו בפסוק (תהלים קיח, כג) "מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו",

קה. וב'חסד לאברהם' (זאת חנוכה) להרה"ק רבי אברהם מראדאמסק זי"ע מביא, שיום זה מסוגל לעורר את האנולה השלימה, היינו דבתיב (במדבר ז' פד) "זאת חנוכת ביום המשח אותו", 'המשח' מלשח משיח בן דוד, לרמו שהוא הזמן המסוגל למחר ולהחיש גאולתינו ביום זה.

הרח"ק מבעלזא זי"ע מביא מנהג לומר כליל זאת חנוכה מזמור למדה, ומנאל הדבר זהקדם מה שמוכח מנהג צאנזלרסה לא לעשות מלאכה ביום ח' לחנוכה. ולרץ